Ч. 105. Чернівцї, недїля дня 4. (17.) вересня 1905 р. Рочник XXI.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтовоі.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Руською Радою“:
на цїлий рік . . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Скликанє австрийского парляменту.

„Wiener Zeitung“ із дня 15. с. м. оповіщує цїсарске відручне письмо, яке скликає австрийску раду державну, на день 26. с. м. Отже після тримісячної перерви збере ся парлямент наново. Лїтна сесия покінчила ся засїданем палати вельмож із дня 15. липня; послїдне засїданє парляменту відбуло ся ще 8. липня. Отся сесия тривати ме найбільше дві недїлї, бо вже на 10. жовтня скликані будуть краєві сойми. На порядку дневнім тепершної сесиї стояти ме, передовсїм ухваленє закону, яким би уповновласнено правительство починяти видатки на спільні потреби за рік 1906. в формі задатків на основі ухвали спільних делеґаций за рік 1905. Розуміє ся сего буде правительство потребувати на случай, як би годї було добути властиву ухвалу в спільних делеґациях. Сесия парляментарна буде мабуть доволї остра вже з самого початку, до чого ладять ся социял-демократи, крайно обурені на бар. Гавча за его становище в справі загального права голосованя. Із сеї нагоди робить „Arb. Ztg.“ між иньшими такі „холоднокровні порівнаня“: „Угорский король заказав внести в угорскім соймі предложенє, якеб дало виборче право угорским робітникам. В Угорщинї живе 4·3 міліонів дорослих мужчин, із яких тільки один міліон має виборчі права, а 3·3 міліона лишені прав. Угорский король бажає, щоби такі відносини остали ся і відпускає кабінет, який хотїв той стан перемінити. Що то за арґумент вплинув найсильнїйше на угорского короля? Те, що введене загального і рівного права голосованя викликалоб „небезпеку“, що таке право одержалиб і австрийскі робітники. В Австриї вибирає 5.431 дїдичів — 80 послів, а 5,018.217 дорослих мужчин — 72 послів. „Австрийска камарилья вважає такі відносини зовсїм справедливими; вона переконана, що народні маси мають такі права, як слїд“. „Arb. Ztg.“ винуватить за Ґавчівске veto після енунцияций Budap. Naplo також архикнягиню М. Валерию, яка мала також причинити ся в Гофбурґу і до поваленя Кербера. Із теперішною осїнною сесиєю вступає парлямент в шестий а заразом послїдний рік сего виборчого периоду, який при нормальнім його тривку повинен скінчити ся в осени 1906 р. На сей послїдний период буде наново обсаджених 14 мандатів, а між тим два які належать ся Русинам — один з Буковини, а другий із Галичини.

Справа пропінацийна.

За кілька лїт вигасне правосильність закона пропінацийного в Галичинї і Буковинї, тож тепер робить ся в міродатних кругах докладні студиї над тим, в який спосіб управильнити би справу шинкованя горячими напитками в Галичинї й Буковинї після того, як згаданий закон втратить свою правосильність. Пропінацийну справу управильнено в послїдне в Галичинї й Буковинї краєвими законами із 1889. року. Після сих законів гасне право пропінациї в Галичинї р. 1910, а на Буковинї р. 1911. Вже тепер можна сказати, що відновлене права пропінацийного є рішучо виключене і по р. 1890 згл. 1911 управненє пропінацийне більше істнувати не буде. Облїґациї, які видала дирекция краєв. пропінацийного фонду, будуть курсувати ще до 1916 р.; але їхне опроцентоване і уморенє є забезпечене достаточно також на час від рр. 1910—1916 резервовим фондом утвореним із пропінацийних доходів.

Пропінация обнимає в Галичинї виключне право шинкованя горівки і пива, з до того прилучує ся на Буковинї ще й шинкованє вина. Пропінацию звичайно виарендовують, а арендатори платять гроші до пропінацийного фонду. Доходи пропінацийного фонду виносять 8 і пів міліона в рік. На дїлї одначе обтяжує пропінация населенє квотою двічи більшою нїж ся, бо дуже великі доходи забирають для себе арендарі і кождий иньший, хто виконує право пропінациї.

Позаяк відновлене права пропінациї є виключене, проте обдумує ся тепер плян, як би добути для Галичини й Буковини доходи, побирані доси із пропінациї. Пропінация нанесла для населеня дуже значні тягарі, тож бодай одна частина тих сум, які платило населенє за побиранє трунків, повинна йти на цїли краєвої культури.

Тепер підготовлюють основу, на якій би управильнено сю справу.

В сїм напрямі є два проєкти: один, щоб ввести оплати за шинки, другий, щоб установити краєві додатки від горівки і пива. Оба проєкти стремлять до того, щоб для обох країв Галичини й Буковини придбати значне жерело доходу із вишинку горячих напоїв, тодї, як досї тоті доходи забирали управнені до права пропінацийного. Вступні студиї дійдуть кінця сеї зими, а в слїдуючім роцї розпічне правительство пересправляти із краєвими репрезентациями Галичини й Буковини.

Ось такі вісти подає про будучність „сьвятої коршми“ N. Fr. Presse, черпаючи безперечно свої інформациї в міністеріяльних кругах. Із сего видно, що полагодженє справи пропінацийної далеко відбігає від меньше ґеніяльного проєкту, берненьского ґенія-месиї.

Пильнуйте правиборів!

Правибори до доповняючих виборів до парляменту із сїльских громад виборчого округу Чернівцї—Серет—Сторожинець будуть відбувати ся:

Дня 22. вересня: І. Повіт Чернівцї: Чорнавка (5 виборцїв), Добринівцї (4), Мамаївцї ст. (5), Мамаївцї нові (6), Шерівцї гор. (4), Шерівцї дол. (2), Васловівцї (5), Задубрівка (2). II. Повіт Серет: Черепківцї (3), Киндешти (2), Роґожешти (3), Слободзїя (1), Стирче (2), Вовчинець (5). III. Повіт Сторожинець: Корчешти (3), Сторожинець (15), Сучавени (2).

Дня 23. вересня: І. Повіт Чернівцї: Ленківцї кам. (2), Ленківцї прив. (3), Топорівцї (12), Стара Жучка (7), Нова Жучка (6). II. Повіт Серет: Ґербівцї (2). Каменка (9), Опришени (4), Синівцї дол. (3), Станівцї гор. (2). III. Повіт Сторожинець: Бросківцї нові (4), Купка (4), Слободзїя-Комарівцї (3). Петрівцї (8).

Дня 25. вересня: І. Повіт Чернівцї: Садаґура (10). II. Повіт Серет: Глибока (10), Поени (2), Превороке (2), Синівцї гор. (1), Станівцї дол. (2). III. Повіт Сторожинець: Авґустендорф (2), Бросківцї старі (6), Іджешти (6), Жадова (10).

Дня 26. вересня: І. Повіт Чернівцї: Біла (1), Кучурів вел. (20), Новоселиця (4), Раранче (10), Ревна (3), Слободзїя-Раранче (3), Стрілецкий Кут (4), II. Повіт Серет: Димка (2), Міґучени (2), Тереблешти нім. (3), Тереблешти вол. (6), Тарашани (3). III. Повіт Сторожинець: Альтгіте (3), Будинець (3), Чиреш (3), Йорданешти (4), Комарівцї (3), Найгіте (2), Панка (5), Ропче (5).

Дня 28. вересня: І. Повіт Чернівцї: Буда (3), Гоголина (2), Кичера (2), Легучени-Тевтулуй (3), Люди гореча (2), Магала (5), Остриця (5), Волока (8), II. Повіт Серет: Балківцї (4), Ботушаниця (2), Ґропана (1), Неґостина (4), Ст. Онуфрій (3), Вашківцї (2). III. Пов. Сторожинець: Чудин (6), Карапчів (3), Красна Ільский (5), Красна Путна (4), Пресекарени (2).

Дня 29. вересня: І. Повіт Чернівцї: Бояни (15), Чагор (5), Коровія (4), Котул-Остриця (3), Лукавиця (4), Маморниця (2), Цурин (2). II. Повіт Серет: Банчешти (1), Білокрениця (3), Калафіндешти (3), Климівцї (3), Мушениця (1), Шербівцї (4).

Дня 30. вересня: І. Повіт Чернівцї: Камена (5), Котул-Баїньский (1), Михальче (6), Молодїя (11), Роґізна (9), Шубранець (4). II. Повіт Серет: Багри-

---

В. В...

Тайні печатнї в Росиї.

Із рос. рукописи переклав Яр. Весоловський.

Читач, не обзнакомлений добре із условинами суспільного й полїтичного житя в Росиї не уявляє собі, з якими трудностями й недостачами получене там утримуванє тайної печатнї, що має на цїли розповсюднювати вільне слово.

Приходить ся берегтись не лиш перед явною полїциєю і шпіонами, але треба ще кождої хвилини оглядати ся й на те, щоб чим небудь не стягнути на себе підозріня сусїдів. Тайні печатнї уладжує ся в Росиї звичайно або в помешканю якогось чоловіка, що в очах полїциї уходить за вповні благонадежного, а при тім має якесь звісне товариське положенє, як лїкаря, адвоката, учителя і т. д., або укриває ся єї під видом якої-небудь робітнї на пр. модистки, слюсаря або столяра. Та треба великої осторожности, щоб не видати себе чим небудь бистрозорим і незвичайно цїкавим сусїдам. Численні відвідуваня, приїзд і відїзд, доставлюванє і відсилка мішків і клунків, гуркіт варстату, сьвітло у вікнах до пізної ночи, заперті двері по днині — все те викликує заінтересованє. Сусїд не успокоїть ся, поки не довідає ся, хто то замешкав біля него. То прибіжуть до вас пожичити соли, то запитати ся, чи не забігла случайно на ваше подвіре сусїдська курка. І горе вам, як ви при кождій такій нагодї не зумієте бути досить любезним і винаходчивим. Мнимій кухарцї або горничній конспіративної кватири приходить ся нераз цїлими годинами любо балакати із сусїдкою і гостити єї чаєм тодї, як за стїною жде робота, яку треба кінчити що найшвидше.

Бувало не раз і так, що ізза недостачі средств приходило ся складачам голодувати через кільканайцять днів, а всеж таки треба було топити правильно кождого ранку під кухнею, щоб люди бачили в комині дим, а на блясї горшки із стравами. (Місто страв перевалювала ся у горшках вода).

Праця труженників у тайній печатни вимагає чи малого самовідреченя. Їхньої механічної й монотонної роботи не урїжноманїтнюють зносини з товаришами. Беззаконність вимагає конечне строгого ізолюваня печатнї; до неї заходять другі товариші тільки в необхідних случаях, боючись щоб не привести із собою шпіона. Самі друкарі, а особливо нелеґальні, виходять із кватири можливо як найрідше, щоб часом не зустрінули знакомого не лише полїцая, але навіть і близького приятеля. Такий добровільний вязень мусить вдоволяти ся тільки зносинами із товаришами по роботї а також читанем часописий і журналів, розуміє ся, як на те найдеть ся вільна хвиля. А того вільного часу буває аж надто мало. Друкарі вповні сьвідомі того, що швидше чи пізнїйше найде їх полїция, так, що хто вспів продержати ся 1—2 роки, то говорить вже про велике щастє. Працюють по нелеґальних друкарнях інтензивно, по 12—14 або й більше годин на добу. Тут дорога кожда хвилина.

Готова робота не сьміє після правила стояти в печатнї й лишньої мінутки. Єї сейчас виправляють, значить із осьвиду, що кождої хвилини може впасти до печатнї полїция.

(Конець буде).

нешти (3), Баїнці (2), Ґранечешти (3), Гадикфальва (9). Істеншеґітс (6). III. Повіт Сторожинець: Давидени (6), Волоский Банилів (11).

ПО МИРІ.

Із сторони Росиї іменовано повновласником в справі застановленя воєнних кроків ґенерала Орановского. Ґенерал Фукушіма і Орановский з'їхали ся разом на стациї Шахедзи, в 10 милевім віддаленю на північ від Шантуку. Із Ґодсядану телеґрафують, що протокол завішеня оружя підписано дня 13. с. м., а саме застановлене воєнних кроків мало би наступити найпізнійше 16. в полудне. Із тою хвилею покінчив би ся і пролив крови, який тягне ся ще й після портсмаутского миру. Майже до послідної хвилї доходять вісти про дрібнійші зустрічи між відділами японьскими й росийскими і то як в Манджуриї, так і на Сахалїнї, які звичайно кінчають ся побідами Японців. Що японьске війско прийме условини мира із невдоволенєм, се певне, та єго карність є так велика, що якогось бунту у війску японьске правительство не потребує лякатись. За те цивільне населенє Японії не перестає в тисячних мітинґах а то й демонстрациях протестувати проти мира з Росиєю. Хвиля народного обуреня перенесла ся із столиці на провінцию, де розрухи не перериваються ся, дарма, що правительство завісило видаванє кількох провінціональних часописей, які найдужше підбурюють народ проти мира. Ось в Йокагамі після великого протимирового віча, яке відбуло ся дня 12. с. м., спалив народ 12 поліцийних стаций і поранив 37 поліциянтів. Крім сего спалив народ богато урядничих домів і засібних маґазинів. Над ранком надійшло із Токіо 400 жовнярів, що обсадили конзуляти і торговельні маґазини як також мійскі резервоари із нафтою. Ґубернатор і бурмістр видали відозви, у яких взивають до супокою. 600 Росиян із Сахалїну, які стоять там залогою під доглядом поліциї, мусїли боронити ся перед нападами товпи із оружєм в руцї. Тепер запанував вже там супокій, привернений війском і поліциєю. Загалом же повели дотеперішні розрухи в Токіо за собою ось такі жертви в людях: Ранено 388 поліциянтів, 16 пожарників, 2 жовнярів, а 387 демонстрантів. Крім сего 9 демонстрантів вбито. Вже із відносин сих чисел видно, що японьска поліция не так рубає людий як наші европейскі і то при першій ліпшій нагоді.

Мирові повновласники росийскі, покінчивши свою місию, вже виїхали із Нового Йорку домів, розпращавшись на півгодиннім побуті із японьскими повновласниками, які ще не вертають, бо бар. Комура занедужав тяжко на черевний тиф. Деякі дневники пустили були в курс сензацийну вістку, неначеб бар. Комура виконав на собі „гаракарі" в виду невдоволеня, яке обхопило Японїю через заключенє миру. Із тим самим мотивом лучить дехто також иньшу пригоду Японії — експльозию на корабли „Мікаса", що був адміральским кораблем Тоґа, а через те був люблений у цілій „країнї сходячого сонця". Як тепер урядово доносять, огонь вибух в ночи о годині чверть на 1., близько головного машта і зачав ширити ся дуже борзо. Скоро лиш огонь спостережено, завізвано зараз залоги зі всїх воєнних кораблїв, які стояли в порті, на поміч. О 1. годині 47 мінут настав вибух амуниции і корабель затонув. Причина огню не звісна; можна буде єї вислїдити, скоро корабель видобудуть з води, що буде можливо, бо він затонув в мілкім місци. Підчас сеї катастрофи погиб один офіцир, 11 є ранених, а 5 загинуло без слїду, мабуть утопили ся.

Кучурівскі румунїзатори перед судом.

(Афера Корнеляк-Vorobchevici).

Звісні з дописий „Буковини" і „Проміня" затії кучурівских румунїзаторів, ради перемінена тамошної рускої школи на волоску, та їх нужденні бо безпідставні напади на особу уч. Корнеляка в родї „Anzeig-ів", брехливих дописий в „Voința poporului", інтерпеляциї в соймі та і судових скарг за то, що уч. Корнеляк став на дорозї фабрикантам яничарів — опинили ся перед судом, та по шість місячнім процесї покінчились дня 6. с. м. великим фяском для румунїзаторскої клїки, а специяльною компромітациею для єї аранжера, попа Воробкевича, а тим самим повною побідою і сатисфакциєю уч. Корнеляка. При тій нагоді вийшло на верх богато каридостойних, осоружних „штучок", якими примушував „катехит", D l Parinti Vorobchevici руских дїтий до ренеґацтва і до непослуху проти руских учителїв. Для ліпшої ілюстрациї сеї типічної борби руского учителя із сьвяченим румунїзатором подаємо в коротцї перебіг цілого процесу.

На лаві обжалуваних засїв учитель Корнеляк за переступство §§. 491 і 496 зак. кар. Переслухував суд. радник Ель. Перед розправою старав ся він противників погодити, але „сьвященик" Воробкевич не хотїв про се навіть чути, лиш із своїм заступником Гакманом домагав ся строго (!!) покараня „виновника", бо „es muss einmal in Kuczurmare Ordnung und Friede sein!"

Судия: „Auf diese Weise wird es nicht zur Ordnung kommen — schliesslich es wird keinen guten Erfolg für die Schule bringen!

Вороб.: O nein! — es muss zur Ordnung kommen!

Корн.: Ja, aber zuerst muss Sie der Teufel holen!

Вороб.: Herr Rat — er beleidigt mich!

Судия взиває до порядку і приступає до розправи.

Обжаловуючий, піп Воробкевич, наводить ось що: „der Angeklagte" (уч. Корн.) як лише прийшов до Кучурова вел.. зараз зачав ширити поміж „волоскими учениками V. кляси" (яких там не було! *пр. справ.*) антиволоску пропаґанду! говорив, що Волохи „зайди", а Русини були від давна на Буковинї.

Судия: „Aber was geht mich das an, es steht nicht in der Klage".

Вороб.: „Gleich, gleich — ich komme bald dazu".

Корн.: „Predigen sie nicht soviel! Man weiss doch, dass „Vorobchevici" ein weltberühmter Prediger ist!"

„Ображений" розповідає дальше, що „Beschuldigter" назвав его в канцеляриї „gemeiner, unverschämter Romanisator" і казав, що лише „дрантярник" — простий піп може румунїзувати — а „дрантярників" то він (Корн.) буде бити в „морду" — дальше, що Корнеляк назвав его „Schuft" і що „hat gedroht mit Ohrfeigen" — та перед всїми дїтьми „hat vor mir ostentativ gespuckt" і назвав его „псярником".

(Конець буде).

НОВИНКИ.

Чернівці, 16. вересня 1905.

Більше самопошани! Годї, щоби нас чужі шанували, коли ми самі байдужні о своє право. Ось про один сумний факт нашого недбальства пишуть нам із Карльсбаду таке: В тутешнім урядї мійскім роздають купелевим гостям проспекти в їх рідній мові, лише руских проспектів нема, хоть тут буває тілько Русинів. Коли запитати урядника о рускі проспекти, то він оправдує ся тим, що їх майже нїхто не жадає і наводить 14 европейских мов, які має на складї. І не встид то Русинам перед Европою, з якої гості тут з'їзджають ся, що так легко дають помітувати собою, хоть они одна з найбільших европейских наций, і хоть їх так богато буває в Карльсбадї! Ми далекі, щоби пропаґувати жаданя шовінїстичної натури, — але сего, що належить ся, повинен кождий домагати ся, бо байдужностию на своє право поганить чоловік своє достоїньство. Тож Русини повинні жадати в Карльсбадї своїх проспектів, бо ми не гірші, як люди других народностий! *Стр.*

Росийский уряд супроти М. Лисенка. Полтавске ґубернїяльне земство постановило було асиґнувати 500 рублїв на закупно вілї для нашого славного композитора Миколи В. Лисенка, як дар із приводу 35-лїтного ювилею його музичної й громадяньскої дїяльности. Щоб ся ухвала була правосильна, треба було одержати потверджене „ґубернскаво прісутствія" себто адмінїстрацийної власти, яку поставлено над земством, а яка звичайно тільки є на то, щоб паралїжувати всяку добру акцию земства. І при сїй нагоді ґуб. уряд виступив проти земства, не потверджуючи его ухвали, дарма, що дар визначений М. Лисенкови не обтяжив би надто буджету земства. Та росийский уряд знає цінити хиба поліцаїв а не мужів великого духа.

Зелїзниче відшкодоване. Цікаву справу рішав д. 14 с. м. торговельний сенат черновецкого суду під проводом сов. Хрістля. Семото лютого с. р. їхав іспаский парох о. Константин Яворовский із Черновець домів. До Іспасу прийшов потяг о год. 10 веч. Нїм ще о. Яворовский із потягу висїв, рушив потяг дальше, так що він не міг вже анї цофнутись до ваґону, нї удержатись на сходах і упав, при чім значно побив ся. В виду сего заскаржив він желїзничий ерар о відшкодоване і справдї суд признав ему его в сумі 2.000 К враз із коштами. Скарб заступав сов. скарбовий др Вольф, а пошкодованого др. Кеслер.

Жертви маневрів. Будапештеньскі дневники доносять, що підчас онодїшних маневрів першого і другого

А. Чехов.

СТРАХ.

Архітект Дмитро Осипович Ваксин вернув з міста до своєї вілї під сьвіжим вражінем спірітистичного засїданя. Розбираючи ся в покою і лягаючи до ліжка (жінка поїхала на всеночне богослужене) пригадував собі все те, що чув і бачив. Властиво не було то засїдане спірітистичне тілько страшні оповіданя.

Одна панна зачала нї звідти нї відси говорити про відгадуване гадок, з того перейшла розмова на страхи, з страхів до привидів а від них до похованих живцем. Один з панів оповідав страшну історию про пана, котрий перевернув ся в трунві. Ваксин показував панам, як викликує ся духів і викликав духа свого стрия Клявдия Мироновича, котрого запитав в гадцї:

„Чи записати дім жінцї?

А дух відповів:

„Не відкладай на завтра того, що можеш зробити нинї."

„В природї є богато таємних страшних річий" — думав собі, прикриваючи собі самі уха. — „Небіщики не є страшними, але та непевність!..."

Вибила перша година по опівночи. Ваксин перевернув ся на другий бік і глянув з під ковдри на синю полумінь лямпочки. Вогонь палахкотів, заледви осьвітлюючи сьвятий образ і великий портрет стрия Клявдия Мироновича:

— „Як би то так в сїй темноті показав ся менї дух стрия? — Нї, то не можливе!" — блиснула йому гадка в голові.

Духи, то плід слабодухів, а проте Ваксин накрив ся ковдрею з головою і закрив міцно очи. В його уяві показав ся труп перевертаючий ся в трунві, потім обличе мертвої вже тещі, приятеля, котрий повісив ся, утопленої дівчини... Ваксин силував ся відігнати ті понурі картини, та дармо...

Зачав боятн ся.

— Алеж то сьмішно! Бояти ся як дитина? То дурне! Тік-так — доходив з стїни голос годинника. В сїльскій церкві на цминтари дзвонила нічна сторожа годину. Звуки голосу були протяглі, жалісні. Ваксин почув зимну дрож. Йому здавало ся, гейби над його головою хтось тяжко вздихав і гейби стрий вилїз з рамців образа і нахилив ся над ним...

Ваксинови зробило ся недобре. Затиснув зі страху зуби і стримав віддих. Колиж вкінци до покою впала петля, не витримав і потягнув з розпуки за дзвінок.

„Димитрію Осиповичу, „was wollen Sie?" — обізвав ся за хвилю за дверми голос ґувернантки.

„Ах, то панї Розалїя Каролївна?" утїшив ся Ваксин. „Чого ви панї фатиґуєте ся! Я дзвонив на Гаврила..."

„Гаврило поїхати до міста, а Ґляфіра десь вийти... „Was wollen Sie doch?"

„Я хотїв — те... але хай панї увійдуть, прошу не бояти ся — тут темно."

До покою увійшла груба, червона Розалїя Каролївна і чекала, що Ваксин скаже.

„Сїдайте, панї! Так, більше о те іде!" говорив Ваксин, щасливий, що вже не самий і не знаючи що взагалї говорити. „Я власне хотїв, щоб завтра купили менї туток до папіросів, як хто піде до міста. Сїдайте панї."

„Туток? Добре. „Was wollen Sie noch?"

„Ich will", я нїчого „не віл", але чому панї не сїдають?..."

„То не випадати, аби панна сидїла в ночи у покою мужа. Менї здає ся, що пан заміряти щось злого... Через тутки не будити чоловіка... Вже я вас знаю, мужчини!"

Ґувернантка відійшла. Успокоєний трохи розмовою, Ваксин замкнув очи. Скілька хвилин було йому добре, але на кінцї зачали вертати до голови дурницї на ново. Запалив сьвічку, та нїчо не помогло. Здавало ся йому, що стрий моргає на него очима, що з темного кута глядить хтось на нього.

„Мушу на ню еще раз задзвонити. Хай то чорт візьме!... Скажу їй, що я хорий і попрошу кроплїв."

Ваксин задзвонив. Нїхто не відповідав. Задзвонив еще раз — в відповідь почув дзвін цвинтарний. Занятий тревогою, вискочив з ліжка і так як був, побіг босий до дверий Розалїї Каролївни.

Кликав, просив, та відповіди не було.

„Я хорий! Не будьте панї такою „zierlich-manierlich..." У віку панї....

„Я то сказати паньскій жінцї... Вона уцтива і я також. Раз то барон, в котрого я бути, прийшла в ночи по сїрник... Я те рано вповіла панї баронова. Я порядна панна..."

Ваксин закляв і лишив ся на коритари... До свого покою не вернув би ся за жадну цїну і лишив ся ждати на коритари, аж поки не успокоять ся нерви.

Та минули дві годинї, а Ваксинови було що раз гірше. Все йому здавало ся, що його хтось тягне, що бачить когось у кутї.

„Хай се чорти візьмуть", сказав вкінци і увійшов до покою ґувернантки.

Чесна Нїмка спала як забита.

Ваксин сїв на кіш від річий. Йому було лекше, що мав при собі хоть спячу істоту.

Рано о шестій годині вернула жінка. Пішла до ґувернантки спального покою, щоби взяти дрібних, аби заплатити візника. Там представив ся їй такий образ: На ліжку спала ізза горяча відкрита ґувернантка, а о кілька кроків від неї, в повнім неґліжу лежав на кошу Дмитро Ваксин і хропів.

Перевів Кость Кракалїя.

полку піхоти гонведів лучило ся в першім полку 150, а в другім 65 випадків сонішного удару. Чотири випадки скінчили ся на місци смертию вояків. Ґенерал, що командував бриґадою, зарядив по укінченю маневрів ще баталїонові вправи, але полковники оперли ся рішучо тому приказови, вказуючи на велику втому вояків, за котрих здоровле вони відповідають.

Алькоголь поживним средством? Віденьский професор Коссовіц, читаючи на сю тему реферат на зібранім тепер антіалькоголїчнім конґресї, звернув увагу зібраних на те, що защитники алькоголю радіби добути для него якесь виїмкове становише серед отруй, вговорюючи в загал переконане, неначеб алькоголь був поживним средством. При тім покликують ся вони на його спромогу огрівати людске тїло а крім сего на експериментами виказану річ, що серед певних обставин може алькоголь хоч дуже слабо заступити правдиве средство поживне — цукер. Одначе все те є тільки самодурством. Нервотичне дїлане алькоголю проявляє ся через ослаблене дїяльности мязий. Як у снї так само і підчас алькоголїчної наркози зменьшують ся всякі житеві функциї, а між ними і переміна материй, а через те не відчуваемо так остро голоду. Колиж хто небудь думає, що через алькоголь можна ощадити иньші поживні средства, то він стояти ме менше більш на уровени машинїста, який хвалить ся, що може заощадити половину вугля, а сю „штуку“ переводить в той спосіб, що обнижує до половини працю машини.

Торговля білими невільниками. Торговля невільниками, яка перевела ся вже і у Африцї, істнує ще в Европі і то в країнї царского кнута. С. Протопопов росказує в „Нашій Жізнї“, що торг отсей веде ся в долинї ріки Сумбор, закаспійскої области. Там продають і купують що дня рабів, а то й цїлі десятки їх. Торговельники рабами належать головно до мешканців аула Нухур. Найбільше продають тут перских жінок, дївчат і дїтий. Їх крадуть в Персиї і привозять сюда. Сим занимають ся всї звісні Перзи. Нухурцї купують і перепродають рабів племеневи Йомудів. Йомуди привикли вже з давна до рабовладїня і сего року взяли ся закупувати невільників ще в більшім числї, як попередними роками. Цїкаво, що справи, які виринають на почві купна-продажі невільників, рішають місцеві суди — значить ся, се нїякий секрет. Подавано жалоби начальникови краю Уссаковскому, его помічникови Волковнїкову і прокураторови, але справи не зупинено. Про мордоване невільників підчас перевозу і за побуту в Йомудів нїчого й казати, вони страшні. Тут все те таке природне, що недавно купив собі перску дївчину тамошний пристав (возьний) Ґопфенгавзен. Ей батечки, і великуж культуру збиралась самодержавна Росия нести „жовтим малпам“, не кажучи вже про ратоване „гнилого заходу“.

„Дающому рука не оскудїваeт.“ В ночи з 14 на 15 с. м. навістив страшний гість загороду Танасія Берника, селянина в Бергометї-Підкраю. Огонь знищив хату, будинки господарскі і містячий ся в них цїлий его доробок. Він сам був до пізної ночи занятий в тов. „Каса позичкова“, не міг тогди ратувати, а смертельно хора жена его з дитиною при груди, ледви з житем спасла ся. Бідний чоловік перед зближаючою ся зимою, кинений судьбою під чужий тин. Когоб небудь навістило таке нещасте, то належить его поратувати, а Танасій Берник се один з найсьвідомійших селян в наших горах, член основатель „Народного Дому“ в Чернівцях, член „Селяньскої Каси“ і всїх місцевих руских товариств, один з тих, котрі нїчого не щадять, щоб лиш народній справі помочи, то такого треба тим більше в горю поратувати. Нехай він знає, що суспільність руска не дасть свому братови в нещастю пропасти. — Хто отже зможе, зволить свою лепту прислати на руки п. К. Данилюка надуч. в Бергометї н/с.—*С. С.*

Страшна пригода. Два помічні робітники Мехель Ротбавм і Перец Альткопф впали в Краснім-Ільску через свою неосторожність при гашеню вапна до вапнярки, при чім потерпіли так грізні попареня тїла, що передвчера умерли в шпиталю краевім помимо лїкарскої помочи.

Не аби яка птиця. Фундулмолдавска жандармерия арештувала дня 10. с. м. не аби яку птицю в особі Михайла Суханюка, за яким вже чотири роки шукали власти як за дезертиром і вбійником. Арештований після того, як его пізнав тамошний шинкар С. Кінсбрунер, признав ся в громадскій канцеляриї, що він при помочи ще одного компана 1) перед 4 роками вбив сапою Шльойму Тудвера в Сулици, якому зрабував 30 злр. 8 кр., 2) дальше вбив колом торговельника рибою із Супітула в Селетинї і забрав єму 30 злр. 80 кр. а 3) в Серґіях коло Путилова задусив дївчину, знасилувавши еї. Суханюка відставлено до кімполюнґского суду.

Палата торговельно-промислова. Буковиньска торговельно-промислова палата задумує вибудувати для себе приміщене коштом 300.000 Кор., які позичить в краевім банку.

Великий хмаролом навістив індийску околицю міста Лягори. Разом із нечайним обірванем хмари наступило ще й трясене землї. Богато домів завалених. Сотки людий остали без даху.

Оповістки, іменованя і т. п.

Краева рада шкільна ухвалила на засїданю дня 15 с. м.: перенести на власне жадане учителїв Івана Тотоєскула з Кадобівцїв до Іспаса-Майдана, Николая Дутку з Топорівців до Кучурова великого, Юрія Гнїдого з Лукавця до Кирлибаби, а Танасія і Софію Руснаків із Ставчан до Бергомету над Серетом; отворити рівнобіжні кляси в Слободзїї-Раранчу, Ленківцях, Шубранци, Ґоґолинї, Чорногузах і Добринівцях і заснувати філїяльну школу в Милїеві-Либаках.

При буковинских середних школах заіменовано: учителя при I. ґімназиї в Чернівцях А. Артимовича сталим професором а суплентами кандидатів Л. Токарика при ґімназиї в Кіцмани а В. Домбровского при ґімназиї в Серетї.

Із Видїлу краевого. На засїданю із дня 14. вересня рішено удїлити сторожинецким погорілцям підмогу в сумі 10 тисяч корон із краевих фондів на руки ц. к. краевої президиї, крім сего постановлено звернути ся до краевого правительства о вистаране ся для погорілців державної запомоги і ведене ратункової акциї на спілку із краевим Видїлом. — Дальше заявив краевий Видїл свою згоду на удїлене особистого додатку 100 Кор. в рік для учительки Шарльоти Прилипчан і підвисшене платнї для вдови по учителю Акилїни Янович із 400 К. на 500 К. і підвисшене емеритури пенсіонованого учит. Йосифа Ґавера о 100 К. — Дозволено затягнути в краевім банку пожички містови Ґурагуморі в сумі 200.000 кор. на будівлю мійскої щадницї і різницї; громадї Деа в сумі 2450 К. на будоване школи, а громадї Илїшешти в сумі 600 К. на будівлю громадского уряду. — Провізорично принято до відома замкнене рахунків за місяць червень б. р. розвязаного Буковиньского поземельного заведеня кредитового із тим, що має его переглянути дирекция буковиньского банку краевого при удїлї ревізорів кр. банку.

Терміни матури змінено і установлено для I. ґімназиї в Чернівцах від 18 до 22 с. м., в школї реальній від 22—25 с. м., при ґімназиї в Радівцях 25 і 26 с. м., в Сучаві 25—29 с. м. а при II. ґімназиї в Чернівцях 26 і 28 с. м. В реальній школї відбуде ся матура під проводом дир. Кушнїрюка, в Сучаві під рад. Клявзером а в II. ґімназиї під дир. Мандичевским, прочі під проводом інсп. дра Тумлїржа.

Надзвичайні загальні збори філії тов. „Руска Школа“ в Путилові відбудуть ся дня 1. жовтня 1905 о 11 годинї в готелю п. Струсевича з слїдуючим дневним порядком: 1. Привитане гостий головою товариства. 2. Реферат п. Николая Глїбки про ведене урядових виказів статистичних. 3. Вибір дифінїтивного комітету для здіймленя памятника Юрія Федьковича. 4. Вибір комітету драматичного. 5. Вибір делеґата до Народного комітету. 6. Вільні реферати. 7. Наради про винаймлене льокалю для товариства. 8. Евентуалїя. З огляду на важні справи дневного порядку просимо всїх членів і прихильників сего товариства, явити ся точно, а головно в комплетї. *Йосиф Брандель*, писар. *Николай Глїбка,* голова.

Із кругів сьвященичих. Краєвий президент надав опорожнену гр. прав. парохію в Долїшнім Викові тамошному адмінїстраторови Константинови Поповичеви. — Катедральний архипресвитер і конс. сов. Калїстрат Кока виїхав на кількатижневу відпустку до Карльсбаду.

Пращальний комерс в честь п. Себастияна Балошескула з нагоди його відходу до Замістя уряджує товариство „Філїя Руска Школа в Путилові дня 17. с. м. о 12 годинї в готели Струсевича в Сторонци Путилові, на котрий запрошує ся всїх членів названого товариства. — За видїл: *Николай Глїбка.*

Із „Товариства руской православної шляхти на Буковинї“. На товариство жертвував Всеч. о. ексарх з Вижницї Семенюк 10 К., а надуч. Ем. Томоруґ з Брідка 5 К., за що складаемо їм як найсердечнїйшу подяку. Заразом подаемо до відомости, що до дївочої бурси принято 24 дївчат. Видїл товариства звертає ся до загалу, а з окрема до членів і прихильників товариства, щоби по можливости підпирали сей одинокий руский дївочий конвікт в нашім краю. За Видїл: *Теофіль Бриндзан*, заступник голови. *Пант. Клим*, секретар.

„Руска селяньска бурса“. Комітет народної забави в Садаґурі дня 3. с. м. пожертвував більшу частину свого чистого доходу (60 К.) на книжки і одежу питомцям „Селяньскої бурси“. Заряд складає за сей щирий даток згаданому комітетови на руки Всечесн. о. Лїсинецкого як найщирійшу подяку. Заряд бурси удає ся до щирих Русинів-патріотів на провінциї з уклінною просьбою при всяких случаях не забувати на сей бідний заклад. — *П. Клим*, управит.

Із штуки і лїтератури.

Ruthenische Revue. Halbmonatsschrift. 3. Jahrgang zweites August heft № 16. Inhalt: Die Reichs-Duma. Von J. K. (Charkow). Das Mittelschulwesen in Galizien. Von Swidomyj (Lemberg.) Michael P. Dragomanow. Von S. Russowa (Petersburg.) Die Petersburger Akademie der Wissenschaften über die ruthenische Frage. Die Bettlerin. Eine Skizze von T. Borduljak. Büchertisch. Адрес Адмінїстрациї: R. R. Wien VIII/1, Wickenburggasse 10.

Лїтературно-науковий Вістник. Річник VIII. Том XXXI. Книжка IX. За вересень 1905 містить а) в части белетристичній: Із поезий Надїї Кибальчич, Надїя Козак: Вороги, Я. Жарко: Бідолаха, Стефан Ганущак: Доля жартує (кон. буде), Андрій Чайківський: З ласки родини (далї буде), Франк Норріс: Вир; б) в части науковій: Р. Заклинський: За слїдами Федьковича, О. Вишневський: На переломі (кон. буде), С. Петлюра: Галицькі відносини в сьвітлї „Церковнаго Вѣстника“, С. Єфремов: Наука темних людий, В.: Україна мовить, Хронїка і бібліоґрафія. (Адрес редакциї й адмінїстрациї: Львів Чарнецького 26.)

Із концертової салї. Дня 11/IX відбувся концерт 18-ки львівських академиків при співучасти учениці сьпіву віденської консерваториї панни Наталїї Підляшецької. Сим разом зібрала ся на концерт публїка справдї численно, та майже виключно черновецка дарма, що поблизшим патріотам з провінциї дуже легко було би приїхати і на час вернути до дому.

На самім початку зазначуемо, що писати мемо лише про львівських академиків, бо панна Наталїя Підляшецька, еї голос та еї симпатична особа остали нам як найкориснїйшим спомином із концертів Лисенківських. Сьвітова слава віденської консерваториї, в якій панна Підляшецька учила ся сьпіву, дістала власне в особі концертантки як найкрасше удокументоване. Публика була еї виступами прямо одушевлена і доти аплявдувала виконане „Менї однаково“, доки не почула по раз другий любого голосу своеї землячки в „Ой одня я“.

Але й проча часть концерту складала ся на справжнїй пир музичний. Сьпіваки, які — мимоходом сказавши — вже самою появою на сценї і дальшим своїм поведенем в Чернівцях зробили на нашу громаду як найкористнїйше враженє, показали, що при сумлїнній праци, можуть і дїлетанти піднести нашу пісню на вижини артистичні. Дехто із львівських гостий, іменно інструменталїсти п. Шухевич яко фортепянїст, а п. Садовский яко скрипак цїлком вже виросли по над нїво дилетантизму. Особливо пана Садовского цїлком відважно можна назвати дїйсним артистом і сподїватися можна, що він при своїм молодім віцї, вродженім талантї і інтелїґенциї здобуде великі лаври і принесе славу собі і свому народови. — Що до самого хору, то перш усього піднесимо добірний материял голосовий. Всї тенористи є солїстами і то кождий в своїм родї, почавши від драматичного могучого тенора пана Любінецького та гарних тенорів Тиховського й Михалевича, аж до солодкого, мягкого, лїричного тенора пана Лисикевича. Межи басїстами чути було глубоке і повне контра, як рівнож сьпівучі голоси (basso cantante) і гарних барітонів (солїст пан Яремович). — З сего добірного материялу голосового зложив діріґент хору (п. Смолиньский) чудовий ансамбль, який при прецизиї виконаня, посуненої до найделїкатнїйшої фінезиї і зісьпіваню можна хиба рівнати зі знаним хором Надіни Славянської.

Із всїх хорів найлїпше випали сї, які власне вимагали виконаня, званого терміном італїянським „con delicatezza“. А се власне найбільша заслуга пана діріґента, бо се як раз у нас найчастїйше надибуваний гріх сьпівацький, що в велиїм крику шукаемо найбільшого ефекту. Така приміром серенада Абта, „На водї“ Мендельзона, „На любій розмові“ Колесси та „Чого менї тяжко“ Волошина просто захопили слухачів. Однак, де треба було замаркувати силу, приміром в чудовій композициї Людкевича „Косар“ або в надпроґрамово відсьпіваному хорі „Закувала та сива зазуля“ в послїднім уступі, там вистипав хор з такою могучою силою, що прямо подив огортав слухачів, які бачили на сценї всього малу ґрупку із 18 осіб. Одним словом, лїпшого хору ми поки-що не можемо виставити, а се, що вже є, перевисшає відповідні продукциї наций, живучих з нами в нашій вусшій вітчинї, Галичинї і Буковинї.

Концерт з 11. вересня утвердив нас в переконаню, що в Галичинї почали розуміти сьпів і музику поважно і покинули в тім зглядї згубне самодурство, що ми сьпіволюбива нация і без нїякої науки і так займаемо одно з перших місць межи сьпіволюбивими народами. І ми Буковинцї вступаемо в сї похвальні слїди і як вже Київ, Львів, Станиславів так і Чернівцї мають від року музичну школу і є надія, що незабавом у нас всї, що можуть, будуть управляти сьпів і музику поважно і методично для своеї приемности і користи та на славу цїлого народу. *М. Л.*

1. Концерт сьпівацкого тов. друкарск. „Typographia“ відбуде ся в недїлю, дня 24. вересня в стрілецкій сали під управою дириґента п. Х. Мілера. Початок концерту о год. 8. вечером. Вступ від особи 70 сот.

Перші розмахи. Під сею назвою видав нові переписні листи п. Т. Ілевич у Львові. Цїла серия рисунків п. Якова Струхманчука, ілюстратора „Комара“, складає ся із отсих картин: I. „Ів. Підкова“ (портрерт славного козацкого гетьмана після рисунку в одній церкві старій на Буковинї), II. „Шевченко у неволи“ (серед дикої природи оренбурских степів), III. „Косар“ а за сим ідуть бульш вдатні картини гумористичного характеру як IV. „На постою“ (картина з манебрів). V. „Шинкарко молода, дай пива, дай вина“. VI. „Задрість“ (з вояцких амурів). VII. „Сенько“ — тип бурлаки ґімназиясти. VIII. „З орудкою у пароха“. IX. „В читальни“ і X. „Львівскі типи“ — два львівскі піскарі із Личакова. — Цїла серия коштує 80 с., а замовлятиб еї у накладчика в Збаражи.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.